

УДК 346.2:347.19

Ольга Ясиновська,

здобувач

Інституту економіко-правових досліджень
Національної академії наук України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ДЕРЖАВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Стаття присвячена з'ясуванню відмінностей між такими організаційно-правовими формами господарських об'єднань, як асоціація, корпорація, концерн, консорціум. Проведено порівняльний аналіз організаційно-правових форм державних господарських об'єднань із транснаціональними корпораціями та міжнародними стратегічними альянсами. Внесено пропозиції з удосконалення законодавства.

Ключові слова: державне господарське об'єднання, організаційно-правова форма, асоціація, корпорація, консорціум, концерн, транснаціональна корпорація, міжнародний стратегічний альянс.

Постановка проблеми. Від організаційно-правової форми державного господарського об'єднання залежить порядок взаємодії між учасниками, ступінь контролю об'єднання над учасниками, ступінь консолідації майна учасників. Це впливає на порядок управління в об'єднанні, самостійність підприємств-учасників, ефективність упровадження рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема організаційно-правових форм об'єднань підприємств неодноразово ставала предметом аналізу вчених, однак переважно він проводився стосовно об'єднань усіх форм власності (А. П. Гаврилішин, І. Даценко, Ю. М. Юркевич, С. М. Грудницька, В. О. Джурицький, В. С. Щербина, О. Березюк, Д. Опришко). Крім того, К. Апанасенко досліджено організаційно-правові форми комунальних господарських об'єднань. Із цивільно-правової точки зору тема організаційно-правових форм об'єднань юридичних осіб була розглянута І. Бейцун. Правовий статус корпорацій став предметом дослідження Л. Гончарук, Ю. Чабан, Д. Опришко. Проте в юридичній літературі, на наш погляд, не досить досліджено організаційно-правові форми державних господарських об'єднань.

Метою статті є дослідження правового статусу організаційно-правових форм господарських об'єднань шляхом порівняння їхніх ознак з ознаками транснаціональних корпорацій та міжнародних стратегічних альянсів і розроблення на цій основі пропозицій з удосконалення законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно зі ст. 120 Господарського кодексу України господарські об'єднання можуть створюватися у таких організаційно-правових формах: асоціація, корпорація, консорціум, концерн. Багато дослідників вказують на недосконалість організаційно-правових форм господарських об'єднань, оскільки, по-перше, вони не дають чіткого уявлення про їх відмінні особливості. Наприклад, В. К. Мамутов, С. М. Грудницька [1, с. 48], В. С. Щербина [2, с. 181] вказують, що асоціація мало чим відрізняється від кор-

порації. В. Петрина вказує, що організаційно-правові форми штучно виділені в українському законодавстві [3, с. 138], аналіз їх ознак свідчить, що вони є «надуманими» [3, с. 139] і між ними не існує принципових відмінностей [3, с. 138]. В. К. Мамутов та С. М. Грудницька зазначають, що організаційно-правові форми потребують розроблення та виділення специфіки кожного з них [1, с. 50]. Слід додати, що законодавець наділив деякі з організаційно-правових форм ознаками, які жодним чином не виділяють їх серед інших. Наприклад, асоціація має своєю ознакою «постійну координацію» [4, ч. 2 ст. 120], хоча у визначенні поняття об'єднання підприємств в ч. 1 ст. 118 Господарського кодексу України координація діяльності є безпосередньою метою їх створення [4, ч. 1 ст. 118]. Представництво інтересів підприємств у державних органах також не можна вважати особливою ознакою асоціації та концерну, оскільки зовсім не зрозуміло, чому таке право не може належати корпорації чи консорціуму.

По-друге, законодавець поділив організаційно-правові форми господарських об'єднань на «договірні» та «статутні». Як слушно вказав В. Петрина, законодавець залишив без відповіді питання, в чому полягає різниця між ними [3, с. 139]. Дослідник задається питанням: чому корпорація є договірним об'єднанням, а консорціум – статутним, а не навпаки? [3, с. 139]. О. Березюк також вважає, що консорціум не може бути статутним об'єднанням [5, с. 29]. С. М. Грудницька пропонує консорціум визнавати і статутним, і договірним об'єднанням [6].

З цього приводу слід вказати, що організаційно-правові форми господарських об'єднань практично без змін відтворені із Закону України «Про підприємства в Україні». Зазначений нормативно-правовий акт, на відміну від Господарського кодексу України, встановлював, що об'єднання підприємств створюються лише в добровільному порядку (і державні теж) [7, абз. 1 п. 1 ст. 3]. Згідно з вказаним Законом об'єднання підприємств мали установчим документом договір або статут [7, ч. 3 ст. 3]. Отже, державні об'єднання підприємств могли

створюватися в будь-якій організаційно-правовій формі.

Після прийняття Господарського кодексу України створення державних господарських об'єднань стало можливим лише за рішенням Кабінету Міністрів України або (у визначених законом випадках) рішенням міністерств (інших органів, до сфери управління яких входять підприємства, що утворюють об'єднання) [4, ч. 4 ст. 119]. Їх установчим документом є лише статут. Отже, державні господарські об'єднання можуть бути утворені лише як статутні об'єднання. Разом із тим ч. 6 ст. 120 Господарського кодексу України вказує, що державні господарські об'єднання можуть утворюватися в тому числі як корпорації, які є договірним об'єднанням [4, ч. 6 ст. 120]. Л. Гончарук та Ю. Чабан зазначають, що державне господарське об'єднання, що створені у формі корпорації, мають установчими документами рішення про утворення та статут [8, с. 11-12]. При цьому дослідники не пояснюють, як договірне об'єднання у формі корпорації може створюватися в імперативному порядку.

Вирішуючи вказане питання, слід вказати, що організаційно-правова форма господарських об'єднань залежить від мети їх створення. Наприклад, об'єднання державних підприємств у формі концерну для виробництва тари або упаковки для товарів учасників є недоцільним. Так само нелогічним є об'єднання державних підприємств для вироблення військової зброї у формі асоціації. Тому, видається, слід виключити слова "статутний" і "договірний" зі ст. 120 Господарського кодексу України, тим самим надавши можливість засновникам державних господарських об'єднань вибирати найбільш відповідну організаційно-правову форму в кожному конкретному випадку.

У зв'язку з наведеними недоліками деякі науковці пропонують надати організаційно-правовим формам господарських об'єднань значення, які вони мають у міжнародному праві [3, с. 140; 9, с. 46]. Однак незрозуміло, про які саме значення йдеться. Наприклад, в англійському праві термін «корпорація» означає юридичну особу [10, с. 48], у Федеративній Республіці Німеччина, Швейцарії корпорація – це юридична особа, яка об'єднує кілька фізичних та юридичних осіб на засадах членства [9, с. 47], в Російській Федерації державна корпорація – некомерційна організація [9, с. 47]. Законодавство Німеччини не визнає концерн юридичною особою, а також заперечує наявність у нього відокремленого майна. Концерн може створюватися на добровільній та примусовій основі [11, параграф 18]. Асоціація в міжнародному законодавстві є загальним поняттям, що означає об'єднання для спеціальної мети або бізнесу [12, с. 156].

З огляду на це, вважаємо правильною позицію В. К. Мамутова та С. М. Грудницької: формування господарського законодавства України має одну негативну тенденцію – копіювання іноземних понять і конструкцій без урахування реалій вітчизняних традицій та економіко-правових особливостей, що заважає їх

ефективному правовому регулюванню [1, с. 46]. Отже, варто досліджувати не назви організаційно-правових форм, а їх внутрішній зміст і на цій основі розробляти пропозиції з їх удосконалення. У зв'язку з цим доцільним є проведення порівняльного аналізу вітчизняних організаційно-правових форм об'єднань підприємств із транснаціональними корпораціями та міжнародними стратегічними альянсами, оскільки вони являють собою організації, що здійснюють управління підрозділами та компаніями.

Як свідчить аналіз організаційно-правових форм господарських об'єднань, відмінності між ними полягають у ступені централізації функцій та ступені фінансової залежності учасників. Як вказує В. К. Мамутов та С. М. Грудницька, в асоціації та корпорації акумулюються лише окремі функції та повноваження централізованого управління, в концерні та консорціумі – значна частина функцій [1, с. 47]. Хоча, слід вказати, в консорціумі інтеграція підприємств може бути різною залежно від поставленого перед ним завдання. Фінансова залежність учасників спостерігається лише в концерні. Розглянемо детальніше особливості вказаних організаційно-правових форм.

Згідно з ч. 2 ст. 120 Господарського кодексу України асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації [4, ч. 2 ст. 120].

Асоціація вважається найбільш «м'якою» організаційно-правовою формою [13, с. 11; 14, с. 200], оскільки об'єднує лише одну або декілька повноважень централізованого регулювання діяльності підприємств та не має права втручатися в їхню діяльність. Із вказаного вбачається, що асоціація діє за принципом, який певною мірою схожий на функціональний альянс (functional alliance) [15, с. 392], адже йдеться про невеликий ступінь централізації, що охоплює лише один функціональний напрям діяльності учасників.

Існує декілька різновидів функціональних альянсів: виробничі, маркетингові, фінансові та науково-технічні. У виробничих альянсах (production alliance) учасники здійснюють виробництво продукції чи надання послуг на спільному підприємстві [15, с. 392]. Маркетингові альянси (marketing alliance) займаються організацією маркетингу чи обмінюються досвідом у цій сфері [15, с. 392]. Як приклад можна назвати альянс між McDonald's та Disney у 1996 році, який сприяв поширенню продукту один одного у своїх магазинах [16, с. 512]. Фінансові альянси покликані зменшити фінансові ризики учасників у реалізації проектів. Участь партнерів у такому альянсі передбачає різні варіанти співпраці: фінансування в рівних частках, одностороннє фінансування в обмін на використання досвіду іншої компанії та інше

[15, с. 392]. Науково-технічні альянси (research and development alliance) передбачають проведення сумісних наукових досліджень для розроблення інноваційного продукту. Формами їх співпраці є обмін науковими знаннями, відвідування лабораторій, взаємний обмін ліцензіями на нові технології [15, с. 392]. Прикладом такого альянсу можна назвати співпрацю IBM та Toshiba з розподілення вартості розробки нових комп'ютерних чіпів, HP з японським Canon Corp – для створення нової технології друку [17, с. 381].

Уявляється, що нашому законодавцю слід було б зайняти аналогічну позицію шляхом закріплення в Господарському кодексі норми, відповідно до якої в асоціації підприємства співпрацюють лише за одним напрямом у сфері виробництва, маркетингу, фінансів, інноваційної діяльності. Наприклад, це можуть бути об'єднання, що здійснюють виробництво тари, упаковки; обслуговують машини та устаткування підприємств-учасників; організовують єдину мережу збуту; проводять сумісні розробки і дослідження та інше.

Згідно з ч. 3 ст. 120 Господарського кодексу України корпорація – це договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації [4, ч. 3 ст. 120].

Як приклад державної корпорації можна назвати "Укрмонтажспецбуд", "Укрзакордоннафтогазбуд", державну продовольчо-зернову корпорацію України, "Українське державне об'єднання "Радон". Аналіз діяльності вказаних корпорацій свідчить, що кожна з них здійснює декілька етапів упровадження результатів роботи на ринок. Наприклад, державна корпорація "Укрмонтажспецбуд" виконує будівництво та введення в дію об'єктів житлово-цивільного і промислового призначення [18, п. 3]; державна корпорація "Українське державне об'єднання "Радон" збирає, транспортує, переробляє, зберігає, захоплює радіоактивні та техногенні відходи [19, п. 3.3]; державна корпорація "Укрзакордоннафтогазбуд" займається проектуванням та будівництвом об'єктів для добування, транспортування, збереження та переробки нафти, виконання робіт зі спорудження нафтогазових комплексів (освоєння родовищ, будівництво трубопроводів, нафтопереробних заводів, сховищ), транспортування нафти та газу, експлуатацією і сервісним обслуговуванням об'єктів нафтогазової промисловості [20, п. 2].

Корпорації на відміну від асоціацій мають більший ступінь централізації функцій [5, с. 28]. Як вказує І. Я. Кулиняк, корпорацію відносять до «м'яких» форм об'єднання [14, с. 200]. Наведені вище особливості корпорації дозволяють порівняти їх із комплексними альянсами (comprehensive alliance), які працюють за численними напрямками співпраці, що охоплюють усі етапи співпраці: науково-дослідні роботи, проектування, виробництво, маркетинг і розподіл [15, с. 392]. На відміну від виробничих,

комплексні альянси здійснюють весь цикл виробництва – від проектування до розподілу. Виробничі альянси, навпаки, здійснюють лише один напрям: обробка сировини (шліфування, полірування, термообробка), вироблення комплектуючих матеріалів та інше. Вбачається, що державні підприємства слід об'єднувати в корпорацію в тому разі, коли є потреба впровадження на ринок товарів чи послуг із повним циклом виробництва.

Згідно із законодавством концерн є статутним об'єднанням підприємств, а також інших організацій на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності [4, ч. 5 ст. 120]. Вказана організаційно-правова форма є найбільш поширеною серед державних господарських об'єднань: "Укроборонпром", "Ядерне паливо", "Укрторф", Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення, вже ліквідовані "Укрветсанзавод", "Укртранснафта", "Спортивні ацени України", "Український державний концерн садівництва, виноградарства та виноробної промисловості".

Концерн відносять до «жорстких» форм об'єднання [14, с. 200], які централізують значну частину виробничо-господарських функцій [1, с. 47]. Учасники концерну мають низький рівень самостійності [21, с. 68], і вони «фактично ... підлеглі єдиному господарському керівнику» [14, с. 202]. За ступенем централізації функцій та фінансової залежності учасників концерн більшою мірою можна прирівняти до транснаціональної корпорації (transnational corporation). Останні за організаційно-управлінською структурою є «багатогалузевими концернами» [22, с. 32] – діють у межах системи прийняття єдиних для підрозділів рішень, що надає можливість реалізувати загальну стратегію та політику [22, с. 11], та пов'язані спільною власністю, що дає можливість впливати на виробничу діяльність підрозділів [22, с. 11].

Таким чином, концерн доцільно створювати в тому разі, коли є потреба об'єднання ресурсів державних підприємств для реалізації глобальної мети через єдину систему управління (наприклад, у сфері оборонної промисловості – державний концерн "Укроборонпром", виробництво ядерного палива – державний концерн "Ядерне паливо").

Консорціумом визнається тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Вказана організаційно-правова форма створюється для реалізації значних проектів, що потребують консолідації ресурсного потенціалу учасників [23, с. 39].

Деякі дослідники зазначають, що консорціум є договором, а отже, його не можна виділяти в окрему організаційно-правову форму [3, с. 137]. Разом із тим, як свідчить міжнародний досвід, консорціум може здійснювати

свою діяльність як шляхом створення юридичної особи, так і без такої. Наприклад, Airbus Industrie спочатку не мав статусу юридичної особи, а потім був створений у формі компанії з виготовлення літаків [24, с. 214]. Як вказують С. Сиган-Хорн та Д. Фолкнер, консорціум (the consortium) є формою стратегічного альянсу, який створений для спеціальної мети і виконання великомасштабного проекту, наприклад, в оборонній та аерокосмічній галузях [24, с. 214]. В Україні прикладами державних консорціумів є «Екосорб» та «Укрфітотерапія», які натеper перебувають у стадії припинення.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що міжнародні суб'єкти господарювання мають ряд переваг: вони спрощують проникнення учасників на нові ринки, дозволяють розподілити витрати, зокрема, на інноваційну діяльність, надають можливість отримання досвіду та ліцензій від інших учасників. Вказані переваги можуть бути застосовані також у державних господарських об'єднаннях. Участь в об'єднанні дає змогу отримати інформацію про методи управління іншого учасника. Згодом отриманий досвід підприємство-учасник може використовувати у своїй діяльності. Участь в об'єднанні дає можливість консолідації трудових, фінансових, виробничих ресурсів, що дає змогу кожному підприємству-учаснику розширити свою частку на ринку та підвищити конкурентоспроможність. Централізація наукової та дослідницької діяльності робить можливим використання її результатів у власній господарській діяльності. У свою чергу, об'єднані зусилля державних підприємств дозволяють вирішувати складні для держави завдання.

Вибір організаційно-правової форми державного господарського об'єднання насамперед залежить від мети його створення. Якщо метою є обслуговування діяльності підприємств, наприклад розроблення інноваційного продукту, надання послуг чи виробництво продукції, організація збуту продукції, обмін досвідом в інноваційній сфері або маркетингу, доцільним є об'єднання у формі асоціації. Необхідність централізації значної кількості функцій, впровадження управлінських рішень через єдиний центр на основі фінансової залежності учасників варто реалізовувати у формі концерну. Для реалізації конкретного проекту доречно створювати консорціум. У разі необхідності організації повного циклу виробництва доцільно створювати корпорацію.

Висновки

Порівняльний аналіз організаційно-правових форм державних господарських об'єднань з міжнародними стратегічними альянсами та транснаціональними корпораціями показує, що вони мають багато спільних рис у порядку побудови зв'язків між учасниками. Це, у свою чергу, свідчить про необхідність збереження та розвинення положень вказаної статті. У зв'язку з чим пропонується:

- викласти ч. 2 ст. 120 Господарського кодексу України в такій редакції: «Асоціація –

об'єднання підприємств в одному напрямі господарської діяльності у сфері виробництва, маркетингу, фінансів, інноваційної діяльності».

- викласти ч. 3 ст. 120 Господарського кодексу України в такій редакції: «Корпорація – об'єднання, що формується для виконання декількох етапів процесу впровадження товарів та послуг на ринок (інноваційна діяльність, проектування, виробництво, маркетинг, розподіл)».

- викласти ч. 3 ст. 120 Господарського кодексу України в такій редакції: «Концерн – об'єднання підприємств на основі їх фінансової залежності, що підпорядковані загальній системі прийняття рішень та реалізації управлінських рішень. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну».

- виключити ч. 6 ст. 120 Господарського кодексу України, оскільки державні господарські об'єднання можуть бути створені в будь-яких з вищевказаних організаційно-правових форм.

Вибір конкретної організаційно-правової форми залежить від мети об'єднання і, відповідно, ступеня акумуляції функцій учасників, галузі господарської діяльності, очікуваних результатів співпраці державних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Мамутов В. К. Корпорация : правовой статус, отличительные особенности // В. К. Мамутов, С. Н. Грудницкая // Экономика Украины. – 1994. – № 2. – С. 46–50.
2. Щербина В. С. Суб'єкти господарського права: монографія / В. С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.
3. Петрина В. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / В. Петрина // Національний юридичний журнал : теорія і практика. – 2014. – С. 134–141. – Режим доступу : <http://www.jurnaluljuristic.in.ua/archive/2014/3/26.pdf>
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462. – (зі змін. і допов.).
5. Березюк О. Господарські об'єднання: стан законодавства та перспективи розвитку / О. Березюк // Право України. – 1998. – № 3. – С. 28–30.
6. Грудницкая С. Н. Правовой статус объединенных предприятий в промышленности : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Хозяйственное право; арбитражный процесс» / С. Н. Грудницкая. – Донецк, 1997. – 24 с.
7. Про підприємства в Україні : Закон України від 27.03.1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 24. – Ст. 272.
8. Гончарук Л. Объединение предприятий в форме корпорации / Л. Гончарук, Ю. Чабан // Юридическая практика. – 2005. – № 25. – С. 11–13.
9. Опришко Д. Корпорация як різновид договірних об'єднань підприємств / Д. Опришко // Юридична Україна. – 2013. – № 4. – С. 45–50.
10. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи : перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України / О. Р. Кібенко. – Х.: Страйд, 2005. – С. 48. – Серія «Юридичний радник».

11. Aktengesetz : Bundesgesetz vom 31. Mrz 1965 ber Aktiengesellschaften [Elektronische Ressource]. – Zugriffsmodus : <http://www.gesetze-im-internet.de/aktg/index.html>
12. Black's Law Dictionary. Fourth Edition [Internet resource] – St. Paul, MN : West Publishing Co, 1968. – Available at : <http://heimatundrecht.de/sites/default/files/dokumente/Black'sLaw4th.pdf>
13. Матвиенко Д. Ю. Формы интеграционных объединений компаний / Д. Ю. Матвиенко // Современная конкуренция. – 2012. – № 6 (36). – С. 9–16.
14. Кулиняк І. Я. Характеристика організаційно-правових норм об'єднань підприємств / І. Я. Кулиняк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.12. – С. 199–205.
15. International business [former director K. Aswathappa] / 4th Edition. [Internet resource]. – New Delhi : Tata McGraw Hill Education Private Limited, 2010. – 773p. – Available at: <https://books.google.com.ua/books?id=Dk4SWsWbbaMC&pg=PR4&dq=international+business+new+delhi+2010&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwj7kfqUwejXAhXmC5oKHSXcDr8Q6AEIJTAA#v=onepage&q=international%20business%20new%20delhi%202010&f=false>
16. Handbook of Hospitality Marketing Management [Internet resource] ed. H. Oh, A. Pizam Oxford, Elsevier Ltd. 2008. 551 p. – Available at : <https://books.google.com.ua/books?id=LNfFBQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Handbook+of+Hospitality+Marketing+Management&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwi4zNXVwujXAhWpNpoKHUPADpUQ6AEIJTAA#v=onepage&q=Handbook%20of%20Hospitality%20Marketing%20Management&f=false>
17. Paul D. Sweeny. International management : strategic opportunities and cultural challenges [Internet resource] / Paul D. Sweeny and Dean B. McFarlin. – New York. – 2015. – 601 p. – Available at : <https://books.google.com.ua/books?id=FKGUAgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=Paul+D.+Sweeny.+International+management&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjxtD0wujXAhXDApoKHbx2BFgQ6AEIJTAA#v=onepage&q=Paul%20D.%20Sweeny.%20International%20management&f=false>
18. Про створення Української державної корпорації по виконанню монтажних і спеціальних будівельних робіт : Постанова Кабінету Міністрів Української РСР від 24.06.1991 № 51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/52-91-%D0%BF>
19. Статут державної корпорації «Українське державне об'єднання «Радон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://radon.net.ua/sites/default/files/statut_radon.pdf
20. Про створення Української державної корпорації "Укрзакордоннафтогазбуд" : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.1997 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 11. – С. 75.
21. Гойло Н. В. Характеристика організаційно-правових форм об'єднань підприємств та їх вплив на організацію обліку внутрішніх розрахунків / Н. В. Гойло // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 1 (22). – С. 67–72.
22. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник / С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. О. Корогодова, Т. Є. Моїсенко. – К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. – 208 с.
23. Зеліско І. М. Особливості розвитку організаційно-правових форм інтеграційних аграрних формувань / І. М. Зеліско // Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – С. 39–42.
24. Segal-Horn S. Understanding Global Strategy [Internet resource] / S. Segal-Horn, D. Faulkner. – Andover. – 2010. – 504 p. – Available at : https://books.google.com.ua/books?id=QJwBplcgJLgC&printsec=frontcover&dq=Segal-Horn+S.+Understanding+Global+Strategy&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjatPjbxujXAhXrA5oKHX_1Ds8Q6AEIJTAA#v=onepage&q=Segal-Horn%20S.%20Understanding%20Global%20Strategy&f=false

Стаття посвячена в'ясненню различий между такими организационно-правовыми формами хозяйственных объединений, как ассоциация, корпорация, концерн, консорциум. Проведен сравнительный анализ организационно-правовых форм государственных хозяйственных объединений с транснациональными корпорациями и международными стратегическими альянсами. Внесены предложения по совершенствованию законодательства.

Ключевые слова: государственное хозяйственное объединение, организационно-правовая форма, ассоциация, корпорация, консорциум, концерн, транснациональная корпорация, международный стратегический альянс.

The article is focused on clearing up the differences among such organizational and legal forms of economic entities such as association, corporation, concern and consortium. Comparative analysis of organizational and legal forms of state economic associations to transnational corporations and international strategic alliances has been done. Proposals on legislation improvement have been made.

Key words: state economic association, organizational and legal form, association, corporation, concern, consortium, transnational corporation, international strategic alliance.

